

รูปแบบการแนะแนวอาชีพสำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา

MODEL OF CAREER GUIDANCE FOR STUDENTS IN MATTAYOMSUKSA SCHOOLS

ดร.สมคิด กอมนี¹

Dr.SomKit Kommanee¹

โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ฝ่ายมัธยม)

ในสภาพการณ์ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจสังคมการศึกษาและการประกอบอาชีพมีการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะเยาวชนในวัยศึกษาเล่าเรียนซึ่งเป็นวัยที่สำคัญในการวางรากฐานให้กับตนเองเพื่อที่จะประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนอันจะนำไปสู่การประกอบอาชีพในอนาคตการที่จะไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จในชีวิตได้นั้นเป็นเรื่องยากยิ่งที่จะเลือกทิศทางที่เหมาะสมดังที่รูปแบบการแนะแนวอาชีพจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่มุ่งส่งเสริมบุคคลในทุกช่วงวัยของชีวิตโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยเรียนให้รู้จักตนเองพึ่งตนเอง มีทักษะทางชีวิตสามารถพัฒนาตนเองและสังคมได้เต็มตามศักยภาพการแนะแนวอาชีพจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคน โดยองค์รวมทั้งในด้านสติปัญญาอารมณ์สังคมและจิตใจให้เป็นบุคคลที่สามารถในการเลือกดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม ซูเปอร์ (Super. 1960: 8 – 9) สำหรับการจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพนั้น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ 2545: 1) การเลือกอาชีพที่เหมาะสมของแต่ละบุคคลนอกจากจะประโยชน์ต่อตนเองและต่อประเทศชาติแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติด้วยเพราะการพัฒนาทางการศึกษาและทางด้านเศรษฐกิจของรัฐ หมายถึงการพัฒนาอาชีพของประชาชน หากการเลือกการศึกษาต่อหรือเลือกอาชีพของเยาวชนไม่เหมาะสมยัง ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อเด็กและยังส่งผลต่อประเทศชาติด้วยและประวิทย์ อุดมโชติ (2559 : 1-2) ได้กล่าวว่าสิ่งสำคัญที่จะพัฒนาประเทศได้ คือ การจัดการศึกษาที่ถูกต้องเหมาะสมกับความต้องการ ความถนัด และความสนใจของบุคคลนั้นเพื่อให้พัฒนาตนเอง อันจะส่งผลให้เป็นแนวทางการเลือกเรียนเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับตนเองต้องอาศัยกิจกรรมการแนะแนวเป็นส่วนในการช่วยเหลือ

สำหรับการจัดกิจกรรมแนะแนวควรจัดให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ 1) การแนะแนวด้านการศึกษาซึ่งเป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรระบบการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผลวิธีการและเทคนิคในการศึกษาเล่าเรียนการวางแผนเลือกการศึกษาต่อตลอดจนทราบถึงคุณสมบัติที่สถานศึกษาต่าง ๆ กำหนดไว้ 2) การแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม เป็นการให้ข้อมูลในด้านบุคลิกภาพ อารมณ์ สังคมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข และการปรับตัวให้เข้ากับสังคมในปัจจุบันและอนาคตได้ และ 3) การแนะแนวด้านอาชีพเป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการให้บุคคลได้รู้จักตนเองในด้านความถนัดความสามารถรู้จักการวางแผนการศึกษาและอาชีพให้สอดคล้องกันได้ ทราบแหล่งข้อมูลทางอาชีพคุณสมบัติประจำตัวของผู้ประกอบอาชีพรายได้และโอกาสในการประกอบอาชีพ และวิธีการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จการแนะแนวด้านชีวิตและสังคม เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการให้บุคคลได้รู้จักเข้าใจบุคลิกภาพของตนเอง เข้าใจพฤติกรรมบทบาทการวางแผนการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในอนาคต การเข้าศึกษาต่อในสาขาที่ตนเองเลือกได้อย่างไรซูเปอร์ (Super. 1960: 71 – 80)

¹อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ฝ่ายมัธยม)

ความหมายของการแนะแนวอาชีพ

ซูเปอร์ (Super. 1973 : 7) ให้ความหมายของการแนะแนวอาชีพว่าหมายถึงกระบวนการให้ความช่วยเหลือบุคคลให้รู้จักตนเองรู้จักโลกของงานรู้จักตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมรวมทั้งมีความสำเร็จและมีความพึงพอใจในการประกอบอาชีพ

สมาคมแนะแนวอาชีพแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา (National Vocational Guidance Association) (Herr and Carmer. 1988 : 7) ให้ความหมายของการแนะแนวอาชีพว่าหมายถึงการแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลในการเลือกอาชีพเตรียมตัวประกอบอาชีพเข้าสู่ความสำเร็จและการประสบความสำเร็จก้าวหน้าในอาชีพ

ไมเออร์ (Myers. 1941 : 4) ให้ความหมายของการแนะแนวอาชีพว่าหมายถึงการแนะแนวอาชีพเป็นการให้ความช่วยเหลือบุคคลแต่ละคนในการให้ข่าวสารข้อมูล ประสิทธิภาพและคำแนะนำเกี่ยวกับการเลือกอาชีพซึ่งจะช่วยให้แต่ละบุคคลสามารถเลือกอาชีพสำหรับตนเองได้

กิบสันและมิทเชลล์ (Gibson and Mitchell. 1986 : 278) ให้ความหมายของการแนะแนวอาชีพว่าหมายถึงกิจกรรมต่างๆ ซึ่งผู้ให้บริการปรึกษานำมาใช้เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้บุคคลมีพัฒนาการด้านอาชีพที่เหมาะสมกิจกรรมเหล่านี้ครอบคลุมทั้งความช่วยเหลือเกี่ยวกับการวางแผนอาชีพการตัดสินใจเลือกอาชีพและการปรับตัวในการประกอบอาชีพ

จากความหมาย สรุปได้ว่า เป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือบุคคลให้รู้จักตนเองรู้จักโลกของงานรู้จักตัดสินใจเลือกอาชีพได้มีความพึงพอใจในการประกอบอาชีพเตรียมตัวประกอบอาชีพการเรียนรู้ความก้าวหน้าในอาชีพซึ่งจะช่วยให้แต่ละบุคคลสามารถเลือกอาชีพสำหรับตนเองได้และการปรับตัวในการประกอบอาชีพในอนาคตได้

ความสำคัญของการแนะแนวอาชีพ

กิบสันและมิทเชลล์ (Gibson and Mitchell. 1986 :385) ได้ให้ความสำคัญของการแนะแนวอาชีพว่า

การแนะแนวอาชีพมีความสำคัญเพราะการแนะแนวอาชีพช่วยให้การตัดสินใจในการเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตนเองและยังส่งผลต่อส่วนรวม ดังนี้

1. มีความสำคัญต่อพัฒนาการด้านอาชีพของสมวัยของนักเรียน
2. มีความสำคัญต่อการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพของนักเรียน
3. มีความสำคัญที่มีต่อประเทศเพราะการที่นักเรียนส่วนใหญ่ที่จะเติบโตเป็นประชากรของประเทศแล้ว ถ้านักเรียนหรือประชากรโดยส่วนใหญ่ของประเทศได้เข้าสู่อาชีพและประกอบอาชีพตามที่แต่ละบุคคลได้ตัดสินใจเลือกอย่างเหมาะสมนั้นผลที่ได้รับจากการประกอบอาชีพไม่เพียงแต่จะตอบสนองให้ประชากรมีรายได้ได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการต่างๆ ที่จะนำไปแสวงหาปัจจัย 4 และการศึกษาที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพของประชากรยังตอบสนองความต้องการในด้านการได้รับความมั่นคงปลอดภัย การได้รับการยกย่องนับถือและการมีความสุขความสำเร็จในชีวิตอีกด้วย นอกจากนี้การประกอบอาชีพไว้แต่จะสนองตอบความต้องการด้านร่างกายจิตใจและสังคมผู้ที่ประกอบอาชีพที่มั่นคง จะส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวคุณภาพและยังนำประเทศไปสู่ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจตลอดจนความสงบสุข และความมั่นคงของประเทศอีกด้วย

สมาคมแนะแนวอาชีพแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา (National Vocational Guidance Association) (Herr and Carmer. 2010 :15) ได้ให้ความสำคัญของการแนะแนวอาชีพว่า การประกอบอาชีพของนักเรียนมีความสำคัญ เพราะถ้านักเรียนในวัยต่างเรียนเรื่องอาชีพก็จะทำให้ รู้จักวางแผนในการเลือกเรียน และเลือกอาชีพได้ตรงกับความสามารถ ทำให้ได้รับการยกย่องนับถือและการมีความสุขความสำเร็จในชีวิต การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลในการเลือกอาชีพเตรียมตัวประกอบอาชีพเข้าสู่และประสบความสำเร็จก้าวหน้าในอาชีพ

จากความสำคัญสรุปได้ว่าการแนะแนวอาชีพ เพื่อเพิ่มสมรรถนะทางอาชีพมีความสำคัญทั้งต่อตัวนักเรียนและต่อประเทศ ดังนั้นเด็กจึงควรได้รับการส่งเสริมให้มีพัฒนาการทางด้านอาชีพให้สมกับวัยของตน เพื่อที่นักเรียนจะได้นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี

หลักสำคัญในการจัดแนะแนวการศึกษาและอาชีพ

สมร ทองดี และวารุณี บุญประกอบ (2545 : 406 – 408) กล่าวว่าในการจัดแนะแนวอาชีพให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้นครูแนะแนวควรมีหลักการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. การแนะแนวอาชีพต้องจัดอย่างต่อเนื่องตามขั้นตอนของพัฒนาการด้านอาชีพ
2. การแนะแนวอาชีพต้องจัดให้แก่ทุกคน
3. การแนะแนวอาชีพต้องอาศัยข้อมูล
4. การแนะแนวอาชีพต้องอาศัยกิจกรรม เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์
5. การแนะแนวอาชีพต้องเคารพในสิทธิและความสามารถของนักเรียนในการตัดสินใจเลือกอาชีพของตน
6. การแนะแนวอาชีพต้องจัดให้สอดคล้องกับธรรมชาติของนักเรียน
7. การแนะแนวอาชีพต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
8. การแนะแนวอาชีพต้องจัดอย่างสอดคล้องกับหลักสูตร
9. การแนะแนวอาชีพต้องอาศัยความร่วมมือสนับสนุนจากบุคคลและหน่วยงานหลายฝ่าย

อรอนงค์ รัญญะวัน (2539 : 14 – 15) กล่าวว่าในการจัดแนะแนวอาชีพให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้นครูแนะแนวควรมีหลักการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการ ที่ต่อเนื่องเกิดขึ้นในระยะยาวแบบค่อยเป็นค่อยไปดังนั้นควรจะมีการแนะแนวอาชีพตั้งแต่เด็กอยู่ในวัยประถม ศึกษาและ

จนกระทั่งถึงระดับอุดมศึกษา โดยที่แต่ละระดับนั้นจะต้องแนะแนวอาชีพโดยคำนึงถึงวัย และความพร้อมของเด็ก

2. การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการ ที่ต้องอาศัยข้อมูลเช่นข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนอาชีพ สถานการณ์เศรษฐกิจของประเทศและค่านิยมของสังคม การพัฒนาตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม

3. การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการ ที่ต้องการความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตลอดจนความร่วมมือของชุมชนในท้องถิ่นที่สถานศึกษานั้นตั้งอยู่

4. การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการ ที่มุ่งให้บุคคลตัดสินใจด้วยตนเองโดยยึดถือหลักในเรื่องของการให้บุคคลเป็นผู้กำหนดชีวิตของตน

5. การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการที่ช่วยเหลือบุคคลอย่างเป็นระบบต่อเนื่องกัน ช่วยให้บุคคลรู้จักตนเองรู้จักข้อมูลทางอาชีพอย่างกว้างขวาง ช่วยให้ตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยให้มีโอกาสศึกษาฝึกฝนอบรมสัมผัสเกี่ยวกับงานอาชีพต่างๆ ตามความเหมาะสมเพื่อให้เกิดทักษะความสามารถที่จะออกไปประกอบอาชีพได้ และช่วยให้มีการศึกษาฝึกอบรมเพิ่มเติมหลังจากมีงานทำ และจัดให้มีการติดตามผลและประเมินผลเพื่อปรับปรุง จากหลักสำคัญในการจัดแนะแนวอาชีพ

สรุปได้ว่าการจัดการแนะแนวอาชีพนั้นต้องจัดอย่างต่อเนื่องตามขั้นตอนของพัฒนาการด้านอาชีพ และต้องจัดให้กับนักเรียนทุกคนโดยให้ข้อมูลทางอาชีพที่ถูกต้องกับนักเรียนทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย

จุดมุ่งหมายของการแนะแนวอาชีพ

พนม ลิ้มอารีย์ (2533 : 8-9) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการแนะแนวอาชีพไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้มองเห็นความสำคัญของงานอาชีพ

2. เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ
3. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้ตระหนักถึงอิทธิพลของสิ่งต่างๆ เช่น ความถนัดความสนใจบุคลิกภาพระดับสติปัญญาสภาพร่างกายที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ
4. เพื่อให้ข้อสนเทศแก่นักเรียนเกี่ยวกับอาชีพที่นักเรียนสนใจ
5. เพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักวิธีการแสวงหางานวิธีการสมัครงานและวิธีปรับตัวให้เข้ากับงาน
6. เพื่อช่วยให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริตทุกอาชีพ

ศูนย์สหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ (2559 : 1) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการแนะแนวอาชีพไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้มองเห็นความสำคัญของอาชีพ
2. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น และในโลกกว้าง
3. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้ตระหนักถึงอิทธิพลของสิ่งต่างๆ เช่น ความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพระดับสติปัญญา สภาพร่างกาย ที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ
4. เพื่อให้ข้อสนเทศแก่นักเรียนเกี่ยวกับอาชีพที่นักเรียนสนใจ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้มีความเข้าใจในอาชีพนั้นๆ ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น
5. เพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักวิธีการแสวงหางานวิธีการสมัครงานวิธีการปรับตัวให้เข้ากับงานและวิธีการปฏิบัติตนให้มีความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน
6. เพื่อช่วยให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริตทุกอาชีพ

คมเพชร ฉัตรสุกกุล (2545:13-20) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการแนะแนวอาชีพได้ดังนี้

1. ช่วยให้นักเรียนค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องของโลกอาชีพเพื่อเป็นพื้นฐานในการวางโครงการประกอบอาชีพ
 2. ช่วยให้นักเรียนสามารถค้นหาความสามารถต่างๆ ในตัวของนักเรียนและเข้าใจตัวเองมากยิ่งขึ้นทั้งในด้านความเข้าใจความถนัดบุคลิกภาพและอื่นๆ
 3. ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการพิจารณาถึงอาชีพต่างๆ ที่เหมาะสมกับตัวเขามากยิ่งขึ้น
 4. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ต่างๆ จากเข้าร่วมกิจกรรมการทำงานซึ่งช่วยให้เกิดการสำรวจตนเองในการพิจารณาโครงการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อ
 5. ช่วยพัฒนาเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริตทั้งหลายสรุปจุดมุ่งหมายของการแนะแนวอาชีพเพื่อช่วยให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริตทุกอาชีพมองเห็นความสำคัญของอาชีพ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น และในโลกกว้างได้ตระหนักถึงอิทธิพลของสิ่งต่างๆ ก่อนการตัดสินใจในการเลือกอาชีพ เช่น ความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพระดับสติปัญญา สภาพร่างกายที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพเช่นกัน และให้นักเรียนรู้จักวิธีการแสวงหางานวิธีการสมัครงานและวิธีปรับตัวให้เข้ากับงานในอนาคต
- ทฤษฎีการแนะแนวอาชีพ** ทฤษฎีการแนะแนวอาชีพที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

ทฤษฎีพัฒนาการแนะแนวอาชีพของ Super ค.ศ.1957 (นันทา ผู้รักษา. 2548 : 12 – 15) Super สรุปว่าการแนะแนวอาชีพ จัดเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้ คือ

1. ขั้นการเจริญเติบโต เป็นขั้นของการเจริญเติบโตทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยอยู่ในช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 14-15 ปี ในขั้นนี้จะมีการพัฒนา ความสามารถทัศนคติ ความสนใจ และความต้องการซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์ ในขั้นนี้มีการแบ่งออกเป็นย่อยๆ 4 ข้อ ดังนี้

1.1 ขั้นก่อนสนใจอาชีพ อยู่ในช่วง 3 ปีแรกของชีวิต เด็กจะมีพัฒนาการทางด้านร่างกายอย่างรวดเร็ว

1.2 ขั้นเพื่อฝัน อยู่ในช่วงอายุ 4 ถึง 10 ปี และมีจินตนาการด้านอาชีพตามความเพ้อฝันของตนเอง

1.3 ขั้นสนใจ อยู่ในช่วง 11 ถึง 20 ปี เด็กจะมีความสนใจเรื่องอาชีพ โดยขึ้นอยู่กับความชอบ/ไม่ชอบเป็นหลักในการตัดสินใจ

1.4 ขั้นพิจารณาความสามารถ อยู่ในช่วงอายุ 13 ถึง 14 ปี เด็กจะให้ความสำคัญของความสามารถ ประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับอาชีพ

2. ขั้นการสำรวจ อยู่ในช่วงอายุ 15 ถึง 24 ปี ในขั้นนี้บุคคลจะสำรวจตนเองและสำรวจอาชีพเพื่อหาข้อมูลและประสบการณ์ซึ่งได้จากกิจกรรมของโรงเรียน การทำงานพิเศษ ขั้นนี้แบ่งออกเป็นขั้นย่อยๆ 3 ขั้น คือ

2.1 ขั้นพิจารณา อยู่ในช่วงอายุ 15 ถึง 17 ปี เป็นขั้นที่บุคคลพิจารณาความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ แต่ยังไม่ตัดสินใจอาชีพแน่นอน

2.2 ขั้นการเปลี่ยนแปลง อยู่ในช่วงอายุ 18 ถึง 21 ปี เป็นขั้นที่บุคคลพิจารณาเลือกอาชีพจากสภาพความเป็นจริงมากขึ้น เช่น พิจารณาตนเองพิจารณาโอกาสทางการศึกษา โอกาสที่จะได้งานทำ โดยในขั้นนี้บุคคลเริ่มฝึกหัดทักษะหรือการศึกษาเฉพาะด้าน

2.3 ขั้นทดลองอยู่ในช่วงอายุ 22 ถึง 24 ปี เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มทดลองปฏิบัติงาน

3. ขั้นอาชีพ อยู่ในช่วงอายุ 25 ถึง 44 ปี บุคคลเริ่มทำงานที่ถาวรเมื่อได้พบงานที่เหมาะสม ถ้างานนั้นไม่เหมาะสมไม่เป็นที่พอใจก็อาจมีการเปลี่ยนแปลงงานได้ ในระยะแรกๆ ในขั้นเริ่มประกอบอาชีพนี้แบ่งได้เป็นขั้นย่อยๆ 2 ขั้น คือ

3.1 ขั้นทดลองปฏิบัติงาน (Trial Substage) อยู่ในช่วงอายุ 25 ถึง 44 ปี บุคคลเริ่มทำงานที่ถาวรเมื่อได้พบงานที่เหมาะสมถ้างานนั้นไม่เหมาะสมหรือรู้สึกไม่พอใจกับอาชีพนั้นไม่เหมาะสมกับตนก็จะเกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจกับอาชีพ

3.2 ขั้นประกอบอาชีพถาวร อยู่ในช่วงอายุ 31 ปี ถึง 44 ปี เป็นขั้นที่บุคคลประกอบอาชีพถาวรแล้วจะแสวงหาความมั่นคงและความก้าวหน้าในการทำงานเป็นช่วงของการสร้างหลักฐาน

4. ขั้นรักษาความมั่นคงในอาชีพ อยู่ในช่วงอายุ 45 ถึง 65 ปี เป็นช่วงที่มีความมั่นคงในการทำงานแล้วและอยู่ในสภาวะที่บุคคลสามารถพัฒนาสถานภาพของตนเองและงานที่ทำอยู่

5. ขั้นเสื่อมถอย อยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป เป็นขั้นที่ประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพลดลงอยู่ในช่วงวัยชราลง ร่างกายและสมองเสื่อมคุณภาพลง ขั้นนี้แบ่งออกเป็นขั้นย่อยๆ ได้ 2 ขั้น คือ

5.1 ขั้นเริ่มลดประสิทธิภาพ อยู่ในช่วงอายุ 60 ปี ถึง 70 ปี บุคคลเริ่มลดประสิทธิภาพในการทำงานปลดเกษียณแล้ว หน้าที่การทำงานลดน้อยลง

5.2 ขั้นเลิกประกอบอาชีพอยู่ในช่วงอายุ 70 ปีขึ้นไป บุคคลใช้ชีวิตขั้นปลายด้วยการพักผ่อน โดยไม่ประกอบอาชีพใดๆ เลย

โดยสรุปแล้วทฤษฎีของ Super อธิบายองค์ประกอบต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ 2 ประการ คือ

1. การพัฒนาทางอาชีพ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นต่อเนื่องตลอดชีวิตตามระยะขั้นพัฒนาการ

2. อัตมโนทัศน์ปรับเปลี่ยนไปตามแต่ละช่วงชีวิต ซึ่งการปรับเปลี่ยนนี้มีอิทธิพลกับพฤติกรรมมนุษย์ Super

มีทัศนะว่าทฤษฎีออตมโนทัศน์แบ่งเป็น 2 องค์ประกอบ คือ

1) ออตมโนทัศน์ส่วนตัว ซึ่งเน้นว่าแต่ละบุคคลเลือกและปรับการเลือกของเขาอย่างไร

2) ออตมโนทัศน์ทางสังคม เน้นว่าคนแต่ละคนประเมินสถานการณ์เศรษฐกิจสังคมและโครงสร้างสังคมปัจจุบันที่บุคคลจะทำงานและอาศัยอยู่ว่าเป็นอย่างไร สำหรับงานตามขั้นพัฒนาการของ Super สรุปเป็นตาราง 1 ซึ่งแสดงงานตามขั้นพัฒนาการ ดังนี้

ตาราง 1 งานตามขั้นพัฒนาการของ Super (Super's Vocational Developmental Tasks)

งานตามพัฒนาการด้านอาชีพ	อายุ	ลักษณะทั่วไป
การเกิดความสนใจในอาชีพ (Crystallization)	14-18 ปี	เป็นระยะพัฒนาจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ ไปโดยมีความตระหนักเกี่ยวกับแหล่งของงาน ความสนใจ ค่านิยม และวางแผนสำหรับอาชีพที่ตนชอบ
การพัฒนาความสนใจในอาชีพที่เฉพาะเจาะจง (Specifcation)	18-21 ปี	เป็นระยะที่พัฒนาจากความสนใจอาชีพที่ยังไม่แน่นอนมาสู่ความสนใจอาชีพที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น
การพัฒนาความสนใจในอาชีพอย่างมั่นคงขึ้น (Implemantation)	21-24 ปี	เป็นระยะที่มีการฝึกฝนเกี่ยวกับอาชีพที่สมบูรณ์และเข้าสู่ตลาดแรงงาน
การประกอบอาชีพอย่างถาวร (Stabilization)	24-35 ปี	เป็นระยะที่ประกอบอาชีพที่ชอบอย่างจริงจังมั่นคงใช้ความรู้ความสามารถในอาชีพอย่างเหมาะสมและพัฒนาความรู้ลึกมั่นคงในตำแหน่งงาน
การสร้างความมั่นคงและก้าวหน้าในอาชีพ(Consolidation)	35 ปีขึ้นไป	เป็นระยะที่มีความมั่นคงก้าวหน้าในงาน มีสถานภาพและมีอาวุโสในอาชีพของตน

Super (1990) ได้ปรับขั้นพัฒนาการอาชีพตลอดชีวิตขึ้นใหม่อีกครั้ง เป็นขั้นพัฒนาการด้านอาชีพ สรุปได้ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 วงจรและการหมุนวงจรขั้นพัฒนาการอาชีพตลอดชีวิต

ระยะพัฒนาการ	อายุ			
	วัยรุ่น 14-25 ปี	ผู้ใหญ่ตอนต้น 25-45 ปี	ผู้ใหญ่ตอนกลาง 45-65ปี	ผู้ใหญ่ตอนปลาย 65 ปีขึ้นไป
ระยะเจริญเติบโต Growth	พัฒนา self – concept ที่แท้จริง	เรียนรู้ที่จะสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น	ยอมรับข้อจำกัดของตน	พัฒนาบทบาทที่ไม่ใช่อาชีพ
ระยะสำรวจ Exploration	เปิดโอกาสให้เรียนรู้มากขึ้น ๆ	หาโอกาสทำงานที่ตนชอบ	พิสูจน์ปัญหาใหม่ในการทำงาน	มองหาจุดเกษียณอายุที่ดี
ระยะสร้างงาน Establishment	เริ่มต้นสร้างงานที่เลือก	ตั้งหลักฐานมีตำแหน่งที่มั่นคง	พัฒนาทักษะใหม่ๆ	ทำตามสิ่งที่ตนเองต้องการ
ระยะบำรุงรักษา Maintenance	พิสูจน์ได้ว่าเป็นอาชีพที่เลือกในปัจจุบัน	สร้างความมั่นคงให้กับตำแหน่ง	ต่อสู้กับการแข่งขัน	ดูแลรักษาให้ยังคงมีความสนุกสนาน
ระยะเสื่อม Decline	ให้เวลากับงานอดิเรกน้อย	เล่นกีฬาบ่อยลง	เน้นกิจกรรมที่จำเป็น	ลดชั่วโมงการทำงาน

ทฤษฎีด้านการแนะแนวอาชีพของ Holland

ในทัศนะของ John Holland (1996, อ้างถึง นวลศิริ เปาโรหิตย์ 2544, 65-69) บุคคลจะเลือกอาชีพใด มักขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพรวมทั้งตัวแปรจากสิ่งแวดล้อม Holland เชื่อว่า การเลือกอาชีพสะท้อนลักษณะทางบุคลิกภาพของบุคคล นอกจากนี้รูปแบบทางบุคลิกภาพของบุคคลมักแสดงออกทางการทำงานของบุคคลด้วย ดังนั้น การที่บุคคลมองตนเองเช่นไรและมองโลกอาชีพว่าเป็นอย่างไร จึงเป็นสาเหตุทำให้บุคคลเลือกอาชีพนั้นด้วย

ตามทฤษฎีของ Holland นั้น ได้จัดแบ่งคนออกเป็น 6 กลุ่มอาชีพ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีลักษณะทางบุคลิกภาพต่างกันไป หากบุคคลใดเลือกอาชีพได้เหมาะกับบุคลิกภาพ บุคคลนั้นก็จะมีความสุขในอาชีพ โดยบุคคลทุกคนสามารถจัดเข้าอยู่ในกลุ่มบุคลิกภาพชนิดใดชนิดหนึ่ง ดังนี้

1. กลุ่ม Realistic (R) บุคคลกลุ่มนี้มีความสนใจเป็นพิเศษกับงานที่ใช้กำลังกาย หรือ อาจเป็นงานที่ต้องทำกับวัตถุมากกว่าบุคคล เป็นงานรูปธรรมมากกว่างานที่เป็นนามธรรม อาชีพที่น่าจะอยู่ในกลุ่มนี้ คือ อาชีพช่างกรรมกร วิศวกร ประมง ป่าไม้ เกษตรกร หรือนักกีฬา ประเภทต่างๆ ลักษณะบุคลิกภาพกลุ่มนี้ได้แก่ เจียบขรึม ไม่ใคร่ชอบสังสรรค์ ค่อนข้างจะอนุรักษ์นิยม บางครั้งอาจดูก้าวร้าว และไม่ใคร่สนใจด้านมนุษยสัมพันธ์

2. กลุ่ม Investigative (I) กลุ่มนี้จบทางวิทยาศาสตร์แขนงต่างๆ หรือที่ทำงานกับเครื่องคอมพิวเตอร์ ลักษณะทางด้านบุคลิกภาพมักเป็นผู้ที่ชอบแสวงหาความรู้ นักวิชาการ ชอบทำงานอิสระ ไม่ชอบอยู่ภายใต้ควบคุมใคร ชอบความมีเหตุผล ไม่เชื่ออะไรง่ายๆ บางครั้งอาจถูกมองว่าค่อนข้างหัวรุนแรงและมุ่งมั่น

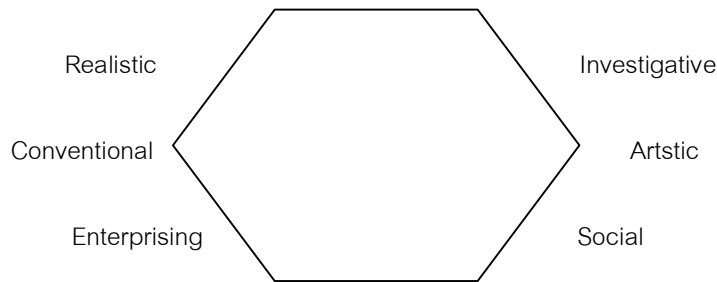
3. กลุ่ม Artistic (A) กลุ่มศิลปินทุกแขนง ตั้งแต่ นักแสดง นักร้อง ดารา ช่างศิลป์ นายแบบ จนถึงครูสอนงานศิลปะลักษณะทางบุคลิกภาพที่เด่นก็คือ การเป็นผู้ที่มีความคิดอิสระ มีจินตนาการสูง อารมณ์อ่อนไหวได้ง่าย กล้าแสดงออก ไม่ชอบทำงานที่มีโครงสร้างหรือที่ต้องติดอยู่กับกรอบและค่อนข้างจะเปิดเผย

4. กลุ่ม Social (S) จัดกลุ่มที่ชอบทำงานให้กับสังคม อาจเป็นครู อาจารย์ นักสังคมสงเคราะห์ นักกายภาพบำบัด พยาบาล ผู้ให้คำปรึกษา หรืองานบริการทุกรูปแบบ ลักษณะเด่นทางบุคลิกภาพก็คือ ชอบอยู่กับคนอื่น มนุษย์สัมพันธ์ดี สนใจช่วยเหลือผู้อื่นหรือทำงานกับชุมชนในลักษณะต่างๆ เช่น ในองค์กรที่ไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทน เป็นต้น

5. กลุ่ม Enterprise (E) กลุ่มนี้ได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพประเภทธุรกิจ ทำงานฝ่ายขายหรือฝ่ายบุคคล ขายประกัน นายควม นักการเมือง เป็นต้น บุคลิกภาพที่เด่นชัด คือ กล้าแสดงออก ค่อนข้างจะก้าวร้าว ชอบความเสี่ยง อยากรับผิดชอบหรือควบคุมผู้อื่น มีทักษะในการพูดโน้มน้าวใจผู้อื่นได้ดี

6. กลุ่ม Conventional (C) อาชีพที่เด่นชัดได้แก่ อาชีพที่ต้องการความละเอียดในงานที่ต้องทำประจำ เช่น งานเลขานุการ เสมียน ผู้จัดบันทึกรายการป้อนข้อมูลให้คอมพิวเตอร์ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ หรือ บรรณรักษ์ เป็นต้น บุคลิกภาพของกลุ่มนี้ คือ เป็นพวกที่ชอบทำงานประจำ มีโครงสร้างที่แน่นอน ทำตามรูปแบบเดิมที่เคยทำกันมา ค่อนข้างอนุรักษ์นิยม ไม่ชอบความคิดโลดโผน ทำตามกฎระเบียบที่สังคมกำหนดไว้แล้ว

Holland ใช้รูปหกเหลี่ยม แสดงถึงแนวคิดด้านอาชีพดังกล่าวข้างต้น โดยให้แต่ละด้านเป็นส่วนของบุคลิกภาพแต่ละประเภท และกลุ่มอาชีพแต่ละกลุ่มจะอยู่ในส่วนของบุคลิกภาพตรงกัน หากบุคคลใดมีบุคลิกภาพไม่สอดคล้องกับลักษณะอาชีพเขาก็จะประสบปัญหาในการเลือกอาชีพ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2529, หน้า82) ดังรูปที่ 2.2 และจากแนวคิดนี้เองจึงได้สร้างเครื่องมือวัดลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลขึ้นสองแบบคือ แบบทดสอบ VPI (Vocational Preference Inventory) และแบบทดสอบ SDS (Self Directed Search)

รูปที่ 1 แบบจำลองหกเหลี่ยมของ Holland (Holland's hexagonal model)

เนื่องจากความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอาชีพในปัจจุบันต้องการความสามารถหลากหลาย คอมพิวเตอร์ และระบบอัตโนมัติ รวมทั้งอุปกรณ์สื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ ได้ผสมผสานไปกับการทำงานในชีวิตประจำวัน โดยอาชีพในยุคปัจจุบันนี้ต้องการความสามารถที่เป็นพหุทักษะ (Multi-disciplinary) หรือต้องการทักษะผสมผสานระหว่างกลุ่มอาชีพ (Interdisciplinary) เช่น จิตรกรสามารถใช้คอมพิวเตอร์ในการเขียนรูปเสมือนในสำนักงานสามารถซ่อมคอมพิวเตอร์ที่มีอาการเสียอย่างง่ายได้ด้วยตนเอง หรือนักกีฬาสามารถใช้เครื่องเพิ่มสมรรถนะความแข็งแรงของกล้ามเนื้อประเภทอุปกรณ์ช่วยออกกำลังกายที่เป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์เชิงกล ผู้เขียนได้เคยทำวิจัยวิเคราะห์ห่อหุ้มประกอบแบบจำลองหกเหลี่ยมของ Holland ในนักศึกษาแอฟริกันพบว่าองค์ประกอบต่างๆ มีความเกี่ยวพันกันค่อนข้างสูงจึงเห็นว่า แบบจำลองน่าจะมีลักษณะเป็นรูปสามมิติซึ่งสอดคล้องกับการปรากฏของทักษะผสมผสานของบุคคลในกลุ่มอาชีพต่างๆ และได้เคยเสนอผลงานนี้ต่อ Holland (Nanta Sooraksa, 1997)

รูปแบบการแนะแนวอาชีพในระดับมัธยมศึกษา

วัชรวิรุทธรม (2533 : 480) กล่าวว่ารูปแบบการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนระดับมัศึกษานับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะเยาวชนในวัยระดับมัธยมศึกษาเป็นวัยที่พร้อมจะทดลองประสบการณ์ต่างๆ ในโลกกว้างเป็นวัยที่มีอิสระทางความคิดพร้อมที่จะเลือกและตัดสินใจวางแผนชีวิตได้ด้วยตนเองเตรียมตนที่จะออกไปประกอบอาชีพและดำรงชีวิตด้วยตนเอง

คมเพชรฉัตรศุภกุล (2521 : 31) กล่าวว่ารูปแบบการแนะแนวอาชีพที่จัดขึ้นนั้นควรจะให้เด็กได้รับโอกาสที่จะรับรู้ในเรื่องคุณลักษณะส่วนตัวและความสามารถ นอกจากนี้แล้วควรจะช่วยให้นักเรียนทบทวนดูว่าเรามีความรู้เกี่ยวกับโลกของงานอาชีพอย่างไรบ้างและอาจทำความรู้จักกับอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเองบ้างศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสทางการศึกษาและอาชีพที่จะออกไปปฏิบัติ

นพพรพานิชสุข (2522 : 23) กล่าวว่ารูปแบบการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการนำทางให้กับนักเรียนได้อย่างถูกต้องในระดับนี้ต้องการรู้จักตนเองว่าควรจะทำอาชีพในอนาคตได้อย่างไรจึงจะถูกต้องควรจะทำการศึกษาในวิชาใดที่ไหนและในแต่ละวิชาชีพนี้จะต้องเรียนอะไรบ้างระยะเวลาเท่าใดความต้องการเหล่านี้มีคุณลักษณะอย่างไรค่าใช้จ่ายในการศึกษาและแนวทางในการประกอบอาชีพเช่นการฝึกอาชีพเบื้องต้นเพื่อเป็นการเตรียมตัวในการศึกษาหรือฝึกฝนเพิ่มเติมหรือถึงขั้นมีความพร้อมที่จะทำงานอาชีพระดับกึ่งฝีมือรวมทั้งมีนิสัยในการทำงานที่ดีเช่นมีความขยันอดทนซื่อสัตย์มีวินัยในการทำงานจากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการแนะแนวอาชีพในระดับมัธยมศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินไปให้สอดคล้องกับการศึกษาในปัจจุบันครูแนะแนวควรที่จะพยายามช่วยเหลือให้นักเรียนเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ให้มีความรู้ในเรื่องอาชีพแขนงต่างๆ ของงานอาชีพที่กำลังเป็นที่ต้องการของสังคมเพื่อจะได้เตรียมตัว

ศึกษาหาความรู้หาความชำนาญประสบการณ์ในการประกอบอาชีพในอนาคตได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

อรอนงค์ธัญญะวัน (2539 : 22 – 24) ได้กล่าว ว่ารูปแบบการจัดแนะแนวอาชีพสำหรับมัธยมศึกษาปีนี้นี้

1. การให้นักเรียนสำรวจตนเองโรงเรียนและครูแนะแนวควรจัดสภาพการณ์ต่างๆ ให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ที่จะได้มีโอกาสสำรวจความสามารถความถนัดความสนใจของตนนักเรียนอาจสำรวจตนเองได้ดังต่อไปนี้

1.1 สำรวจตนเองจากวิชาในหลักสูตร

1.2 สำรวจตนเองจากประสบการณ์ที่ได้จากกิจกรรมเสริมหลักสูตร

1.3 สำรวจตนเองจากประสบการณ์ที่ได้จากการทำงานนอกเวลา

1.4 สำรวจตนเองโดยใช้แบบสอบถาม

2. การให้ข้อมูลด้านการศึกษาและอาชีพซึ่งจัดให้ข้อมูลให้นักเรียนเป็นกลุ่มได้ดังต่อไปนี้

2.1 การชี้แจงให้เห็นคุณค่าของวิชาที่เรียนและความสำคัญของวิชาต่างๆ

2.2 จัดสัปดาห์อาชีพ

2.3 การเยี่ยมชมสถานที่ประกอบอาชีพ

2.4 การประชุมแก้ปัญหาด้านอาชีพจากกรณีตัวอย่าง

2.5 การติดตามศิษย์เก่า

2.6 การให้ข้อมูลด้านอาชีพในช่วงโมงแนะแนวหรือชั่วโมงกิจกรรมสำรวจ

2.7 การค้นคว้าข้อมูลด้านอาชีพการสำรวจอาชีพในชุมชน

2.8 การจัดอภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับอาชีพ

2.9 การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพต่างๆ

2.10 การแสดงบทบาทสมมติ

2.11 การจัดฉายภาพยนตร์หรือภาพนิ่ง

2.12 การจัดรายการวิทยุหรือโทรทัศน์

2.13 การจัดทำสมุดภาพเกี่ยวกับอาชีพ

2.14 การจัดตั้งชมรมอาชีพ

2.15 การสอดแทรกข้อมูลด้านอาชีพในวิชาต่างๆ

3. รูปแบบการให้คำปรึกษาด้านอาชีพมีจุดประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้รับบริการตระหนักถึงความต้องการและค่านิยมของตนเพื่อจะพิจารณาว่าความต้องการและค่านิยมนั้นมีอิทธิพลต่อจุดหมายในการเลือกอาชีพของผู้รับบริการอย่างไรขึ้นตอนการกระทำอย่างไรที่จะนำไปสู่เป้าหมายและสามารถคาดคะเนได้ใกล้เคียงว่าการวางแผนนั้นจะนำไปสู่เป้าหมายได้ดีมากน้อยเพียงใดการให้คำปรึกษาด้านอาชีพนั้นอาจให้คำปรึกษาได้ทั้งแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม

4. การจัดกิจกรรมจัดวางตัวนักเรียนเกี่ยวกับอาชีพกิจกรรมนี้จะช่วยให้นักเรียนได้ดำเนินตามโครงการที่ตนได้ตัดสินใจเลือกแล้วขั้นตอนในการจัดวางตัวนักเรียนเกี่ยวกับอาชีพมีดังนี้

4.1 ชั้นเตรียมหาข้อมูลครูจะเตรียมหาข้อมูลโดยสอบถามความต้องการบริการจัดวางตัวบุคคลเกี่ยวกับอาชีพของนักเรียนในปัจจุบันติดต่อกับกรมแรงงานสำนักงานแรงงานจังหวัดบริษัทห้างร้านหน่วยงานต่างๆว่าจะให้ความร่วมมือกับโครงการนี้ได้มากน้อยเพียงใด

4.2 สัมภาษณ์นักเรียนที่ต้องการหางานทำว่าผู้สมัครสนใจอาชีพใดมีประสบการณ์การทำงานใดบ้างมีความสามารถพิเศษทางใดต้องการทำงานประเภทใด

4.3 พิจารณาลักษณะงานและคุณสมบัติของผู้ทำงานตามที่นายจ้างต้องการ

4.4 คัดเลือกผู้ประสงค์จะทำงานไปยังหน่วยงานหรือส่งผู้สมัครงานไปที่กรมแรงงานหรือไปให้นายจ้างสัมภาษณ์โดยตรงโดยนักแนะแนวต้องแนะนำวิธีการสัมภาษณ์และการกรอกใบสมัครงานและจัดให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกงานเพื่อให้คุ้นเคยกับการทำงาน

รูปแบบการแนะแนวอาชีพในระดับมัธยมศึกษา นั้นครอบคลุมทั้งกิจกรรมที่จัดขึ้นในช่วงโมงแนะแนวและกิจกรรมที่จัดขึ้นนอกห้องเรียนนอกจากนั้นมีบริการให้คำปรึกษาด้านอาชีพกับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือใน

การวางแผนการศึกษาหรือประกอบอาชีพกิจกรรมต่างๆ ตามที่

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2544 :15-18) ได้สรุปรูปแบบการแนะแนวอาชีพในระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งในการแนะแนวด้านอาชีพให้กับนักเรียนในช่วงโมงกิจกรรมแนะแนวไว้ดังนี้

1. การค้นหาทักษะ นักเรียนแต่ละคนต้องค้นหาทักษะของตนเอง การค้นหาทักษะของแต่ละคนก่อนการตัดสินใจในด้านการเรียน และต่อยอดเป็นแนวทางวางแผนในการเลือกอาชีพในอนาคต ทักษะของแต่ละคนมีเป็นความสามารถที่ดั่งมีและเป็นรากฐานในการทำงานทุกชนิด ไม่มีงานชนิดไหนที่ไม่ต้องใช้ทักษะ โดยทักษะจะแบ่งได้เป็น 3 แบบ คือ

1.1 ทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ เช่น ทักษะในการขับรถพูดภาษาต่างประเทศ

1.2 ทักษะที่ติดตัวที่ติดตัวเรามาและสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ เช่น การวาดรูปร้องเพลง

1.3 ทักษะที่ได้จากสิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นบ้านที่ทำงาน โรงเรียน เช่น ทักษะการเข้ากลุ่มเพื่อน ทักษะการเป็นผู้นำ

ซึ่งในงานแต่ละชนิดเมื่อจำแนกหน้าที่ของงานออกแล้วจะต้องประกอบด้วยกิจกรรมหลายอย่าง ซึ่งแต่ละกิจกรรมก็จะประกอบไปด้วยทักษะมากมาย เช่น อาชีพครูมีกิจกรรมทางด้านการสอน บริหาร ค้นคว้า ทักษะมีทั้งการพูด การออกคำสั่ง การฟังการแสดงออก และการเขียน เป็นต้น

2. การสำรวจจุดเด่นของตนเองให้นักเรียนสำรวจจุดเด่นของตนเอง ในด้านบุคลิกภาพที่นักเรียนแต่ละคนมี เช่นงานประชาสัมพันธ์ คุณควรมี บุคลิกภาพที่เข้ากับคนง่าย รู้จักจัดการเกี่ยวกับคนหรือพนักงานบัญชี คุณก็ควรมีบุคลิกภาพที่ละเอียด รอบคอบ เป็นต้น

3. สำรวจค่านิยม ให้นักเรียนแต่ละคนสำรวจค่านิยม ค่านิยมคือสิ่งที่เรายึดถือว่า ดีงาม สมควรปฏิบัติ เช่น ค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์ ความมั่นคง ความปลอดภัยความเสียสละ การรู้จักค่านิยมของตัวเองจึงเป็น

หัวใจสำคัญอีกด้านหนึ่งในการเลือกเรียนเลือกทำงาน เพื่อความสุขของชีวิต

4. สำรวจความสัมพันธ์ที่มีต่อบุคคลอื่นให้นักเรียนแต่ละคนสำรวจความสัมพันธ์ที่มีต่อบุคคลอื่นในการทำงานทุกชนิดต้องสัมพันธ์กับคน จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแต่ละตำแหน่งงาน ดังนั้นสิ่งที่นักเรียนต้องเข้าใจคือ เราต้องอยู่กับคนไปตลอดชีวิต การเข้าใจความสัมพันธ์ที่มีต่อกันจึงเป็นสิ่งจำเป็น ในการอยู่ร่วมกันและทำงานด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ

5. สำรวจสิ่งแวดล้อมในการทำงานให้นักเรียนสำรวจอาชีพที่ตนเองจะเลือกในอนาคตต้องอยู่กับสิ่งแวดล้อมในการทำงานอย่างไร คือ สถานที่ตั้งของหน่วยงาน เช่น ใกล้ - ไกลการคมนาคม ต่างจังหวัด หรือกรุงเทพฯ สภาพมลภาวะต่างๆ ลักษณะงานซึ่งคุณจะต้องมีความยืดหยุ่นพอที่จะปรับความต้องการให้เข้ากับสิ่งที่นักเรียนต้องการได้

6. ความต้องการเกี่ยวกับเงินเดือนให้นักเรียนสำรวจความต้องการด้านเงินเดือน นักเรียนต้องการเงินเดือนประมาณเท่าใด นักเรียนควรค้นคว้าว่าโดยทั่วไปบุคคลที่จบการศึกษาระดับเดียวกัน หรือผู้ที่ทางบริษัทที่รับเข้ามาในตำแหน่งที่คล้ายกับที่นักเรียนจะสมัครนั้นเขาได้รับเงินเดือนประมาณเท่าใดเช่น ถ้าเป็นงานราชการเงินเดือนจะต้องเป็นไปตามวุฒิที่ทางการกำหนดไม่มีการต่อรอง แต่ถ้าเป็นบริษัทเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจอาจมีอัตราการจ่ายเงินที่ต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับขนาด ความมั่นคงของบริษัทและระบบการบริหารของบริษัท

สรุปรูปแบบการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในปัจจุบันมากเนื่องจากมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเยาวชนในวัยระดับมัธยมศึกษาเป็นวัยที่พร้อมจะทดลองประสบการณ์ต่างๆ ในโลกกว้างเป็นวัยที่มีอิสระทางความคิดพร้อมที่จะเลือกและตัดสินใจวางแผนชีวิตได้ด้วยตนเองเตรียมตนที่จะออกไปประกอบอาชีพและดำรงชีวิตด้วยตนเอง รูปแบบการแนะแนวอาชีพที่จัดขึ้นนั้นควรจะให้เด็กได้รับโอกาสที่จะรับรู้ในเรื่องคุณลักษณะส่วนตัวและความสามารถนอกจากนี้แล้วควรจะช่วยให้

นักเรียนทบทวนดูว่าเขามีความรู้เกี่ยวกับโลกของงานอาชีพอย่างไรบ้างได้กล่าวว่ารูปแบบการจัดแนะแนวอาชีพสำหรับมัธยมศึกษามีดังนี้ 1. การให้นักเรียนสำรวจตนเอง ความสามารถความถนัดความสนใจของตน ค้นหาทักษะ การสำรวจจุดเด่นของตนเองสำรวจค่านิยมสำรวจความสัมพันธ์ที่มีต่อบุคคลอื่น สำรวจสิ่งแวดล้อมในการทำงานความต้องการเกี่ยวกับเงินเดือน

จุดมุ่งหมายของรูปแบบการแนะแนวอาชีพในระดับมัธยมศึกษา

คมเพชรฉัตรศุกกุล (2521 : 31) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของรูปแบบการแนะแนวอาชีพในระดับชั้นมัธยมศึกษาไว้ว่าควรจะให้ นักเรียนได้รับโอกาสที่จะรับรู้ในเรื่องคุณลักษณะส่วนตัวและความสามารถนอกจากนี้แล้วควรช่วยให้นักเรียนได้ทบทวนดูว่าเขามีความรู้เกี่ยวกับโลกของอาชีพอย่างไรบ้างและอาจทำความรู้จักความคุ้นเคยกับอาชีพที่อยู่ในท้องถิ่นของตนเองบ้าง ความสนใจ อีกประการหนึ่งคือความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสทางการศึกษาและอาชีพที่จะออกไปปฏิบัติดังนั้นควรจะมีการวางแผนเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพที่ยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลงได้สำหรับกิจกรรมในระดับมัธยมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวอาชีพก็คือกิจกรรมการสำรวจต่างๆ จุดมุ่งหมายของการแนะแนวอาชีพในระดับมัธยมศึกษาพอสรุปได้ดังนี้

1. เรียนรู้เกี่ยวกับโลกอาชีพให้กว้างขึ้น
2. ช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับหลักสูตร
3. ทำให้ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานในอาชีพบางอาชีพอย่างเพียงพอ
4. เพื่อให้เข้าใจวิธีการที่จะได้รับข้อเสนอแนะอย่างถูกต้องและทันสมัยเกี่ยวกับโลกของอาชีพ
5. เพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญของขอบข่ายการวางแผนชีวิต

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กระทรวงศึกษาธิการ. (2545 : 1) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของรูปแบบการแนะแนวอาชีพในระดับ

มัธยมศึกษาสิ่งสำคัญที่จะพัฒนาประเทศได้คือการศึกษานี้ถูกต้องเหมาะสมกับความต้องการความถนัดและความสนใจของนักเรียนเพื่อให้พัฒนาตนเองอันจะส่งผลเป็นแนวทางไปสู่อาชีพเนื่องจากอาชีพคือกลไกสำคัญในการที่จะขับเคลื่อนประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้า

สมบุญ อินทพันธ์ (2543 : 1) ได้กล่าวได้ว่าได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของรูปแบบการแนะแนวอาชีพในระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุขโดยการศึกษาที่สอนให้บุคคลได้รู้จักคิด รู้จักทำรู้จักแก้ปัญหาและเป้าหมายของการจัดการศึกษาอีกอย่างหนึ่งคือการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษา ซึ่งการมีงานทำหรือการมีอาชีพนั้นเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและมีความเกี่ยวเนื่องกับเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศด้วย

จากจุดมุ่งหมายของรูปแบบการแนะแนวอาชีพในระดับมัธยมศึกษา สรุปได้ว่ารูปแบบการแนะแนวอาชีพในระดับมัธยมศึกษาเป็นการช่วยให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับโลกกว้างทางการศึกษา และอาชีพช่วยให้นักเรียนมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ ที่ตนเองสนใจและสามารถวางแผนในการเลือกประกอบอาชีพในอนาคตได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

หลักสำคัญในการจัดรูปแบบการแนะแนวอาชีพในระดับชั้นมัธยมศึกษา

โร (Roe.1965: 35-50) ได้กล่าวว่า หลักสำคัญในการจัดรูปแบบการแนะแนวอาชีพในระดับชั้นมัธยมศึกษา ผู้ดำเนินการจัดหรือผู้รับผิดชอบ จำเป็นต้องมีหลักการสำคัญที่ควรยึดถือเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาในการจัดรูปแบบการแนะแนวอาชีพให้มีประสิทธิภาพซึ่งมีดังนี้

1. จะต้องจัดให้ต่อเนื่องกันไปตั้งแต่เด็กก่อนเข้าเรียนระหว่างเรียนและภายหลังเด็กเรียนจบแล้ว
2. จะต้องจัดเพื่อเด็กทุกคนไม่ใช่เฉพาะเด็กที่มีปัญหาเรื่องอาชีพเท่านั้น
3. จะต้องถือว่าเด็กเป็นศูนย์กลางสำคัญในการแนะแนวอาชีพโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

ซึ่งมีสติปัญญาความสามารถความถนัดความสนใจ และอุปนิสัยใจคอที่แตกต่างกันรวมทั้งมีศักยภาพในตนซึ่งอาจแตกต่างกัน

4. จะต้องถือว่าเด็กทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพที่จะเลือกและตัดสินใจเลือกแนวทางชีวิตในด้านการงานของตนโดยไม่มีกำบังและถือว่าเด็กจะต้องรับผิดชอบในการกระทำของตน

5. จะต้องจัดรูปแบบการแนะแนวอาชีพให้ครบทั้ง 5 บริการโดยจัดให้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันไป

6. จะต้องมีบุคลากรผู้มีความศรัทธาต่อการแนะแนวอาชีพเป็นผู้รับผิดชอบในการ กำหนดนโยบาย วางโครงการและวางแผนปฏิบัติการแนะแนว

7. จะต้องได้รับความร่วมมือและมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชนในชุมชนหรือภายนอกสถาบันการศึกษาเพื่อรับและให้บริการทั้งนี้เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้งานแนะแนวอาชีพดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

8. ในการจัดรูปแบบการแนะแนวจะต้องคำนึงถึงวัยและความพร้อมของเด็กเป็นสำคัญ

9. ครูผู้จัดรูปแบบการแนะแนวอาชีพจะต้องมีความรู้กว้างขวางเกี่ยวกับโลกของงานอาชีพ

10. จะต้องมีเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ เช่นแบบทดสอบต่างๆ เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักตัวเองจะต้องมีแฟ้มประวัติระเบียบสนทนาสำหรับการเก็บข้อมูลเพื่อความสะดวกในการให้บริการได้อย่างถูกต้อง

11. ต้องจัดระบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพเพื่อช่วยในการตัดสินใจ

12. ต้องพยายามให้นักเรียนนิสิตนักศึกษา ผู้ปกครองและทรัพยากรต่างๆ ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด

13. รูปแบบการแนะแนวอาชีพแต่ละระดับนั้นไม่เหมือนกันสำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นควรเน้นในเรื่องการสำรวจและสัมผัสงานต่างๆ ซึ่งจะได้มีความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้นหรือได้มีการฝึกอาชีพเบื้องต้นเพื่อเป็นการเตรียมตัวในการไปศึกษาหรือฝึกฝนเพิ่มเติมหรือถึงขั้น

ความพร้อมที่จะทำงานอาชีพระดับกึ่งฝีมือรวมทั้งการมีนิสัยและจริยธรรมในการทำงานที่ดี จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่าหลักสำคัญในการจัดการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาคือในการจัดบริการแนะแนวอาชีพจะต้องจัดอย่างต่อเนื่องและต้องจัดให้กับเด็กทุกคนโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลางสำคัญในการจัดทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยและในการจัดแนะแนวอาชีพนั้นควรจะต้องจัดให้ครอบคลุมกับบริการแนะแนวทั้ง 5 ด้าน

การประยุกต์ใช้รูปแบบการแนะแนวอาชีพ

จากแนวความคิดของกินซ์เบิร์กและคณะ (Ginzberg and Associates. 1951)พอสรุปได้ว่าการประยุกต์ใช้รูปแบบการแนะแนวอาชีพของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาเป็นช่วงที่ต้องคำนึงถึงความสามารถโดยการประเมินตนเองว่าสามารถทำอะไรได้ดีกว่าผู้อื่นบ้างและเริ่มเรียนรู้ว่าค่านิยมมีส่วนสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพอย่างไรมีความสนใจความสามารถและค่านิยมของตนมาพิจารณาประกอบการเลือกอาชีพโดยนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา จะมีการสำรวจว่าอาชีพใดจะเหมาะสมกับเขาบ้างจนในที่สุดจะมีการตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมที่สุด

ส่วนแนวความคิดของซูเปอร์ (Super. 1953: 23-30) สรุปได้ว่าการประยุกต์ใช้รูปแบบการแนะแนวอาชีพของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาเป็นช่วงเวลาของการสำรวจตนเองสำรวจอาชีพเริ่มมีประสบการณ์จากการทำงานและทำกิจกรรมต่างๆ เป็นช่วงที่ให้นักเรียนได้ศึกษาข้อมูลว่าอาชีพเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตเป็นระยะซึ่งจะพิจารณาจากความต้องการความสนใจค่านิยมความสามารถและโอกาสในการได้งานทำมีการพิจารณาเลือกอาชีพจากสภาพความเป็นจริงมากขึ้นมีการทดลองปฏิบัติงานเพื่อประเมินความถนัดความสามารถและความเหมาะสมต่างๆ มีกระบวนการคิดที่ช่วยส่งเสริมการรู้จักตนเองและรับรู้คนอื่นมากขึ้นรับรู้เรื่องอาชีพที่มีเรื่องของตนบทบาททางเพศและชั้นทางสังคมเข้าไปเกี่ยวข้องมากขึ้น

พัชรภาวรแสง (2546 : 2) สรุปได้ว่าการประยุกต์ใช้รูปแบบการแนะแนวอาชีพของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปัจจุบันนักเรียนที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาบางคนสอบหรือเลือกสาขาเรียนไม่ตรงกับความสามารถความถนัดของตนเกิดปัญหาการเรียนจนถึงเรียนไม่สำเร็จมีทัศนคติไม่ดีต่อวิชาเรียนสำเร็จการศึกษาไปอย่างด้อยคุณภาพหรือบางคนรอเวลาสอบเข้าเรียนใหม่ทำให้เสียเวลากว่าที่จะพบวิชาที่เหมาะสมกับตนในส่วนของนักเรียนที่สอบเข้าเรียนต่อไม่ได้สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการเลือกสาขาวิชาเรียนที่ไม่เหมาะสมกับตนเองก็จะส่งผลต่อการเลือกอาชีพในอนาคต ดังนั้นการประยุกต์ใช้รูปแบบการแนะแนวอาชีพของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ควรประกอบไปด้วยข้อมูลต่างๆ ดังนี้

- รู้จักโลกของงานอาชีพ (สถานที่โอกาสความก้าวหน้าและคุณสมบัติที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ)
 - รู้จักเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับความสามารถของตน
 - รู้จักตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างฉลาด
 - รู้จักเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ
 - รู้จักปรับตัวได้ดีและแสวงหาความจริง
- ก้าวหน้าในการประกอบอาชีพของตนเองอย่างซื่อสัตย์สุจริต
- มีความสามารถในการแก้ปัญหาในอาชีพของตน
- สรุปการประยุกต์ใช้รูปแบบการแนะแนวอาชีพของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา เป็นการพัฒนาทางอาชีพของนักเรียนให้เข้าใจสังคมในยุคปัจจุบันเกี่ยวกับข้อมูลในด้านอาชีพต่างๆ อย่างต่อเนื่องจะขาดช่วงใดช่วงหนึ่งของชีวิตไปไม่ได้และจะต้องจัดให้สอดคล้องกับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาในแต่ละแผนการเรียนให้ได้ จึงจะเกิดประโยชน์สูงสุดเพราะนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาเป็นวัยที่หัวเลี้ยวหัวต่อ ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ในระดับมัศึกษามีจุดเน้นสำคัญในการเลือกแผนการเรียนต่อ เลือกคณะเลือกสาขา และโยงไปสู่การเลือกอาชีพในอนาคต นักเรียนสามารถค้นหาจุดเด่นทักษะ

ความสามารถความสนใจ ตลอดจนนำไปสู่การมีทักษะในการตัดสินใจและมีทักษะในการวางแผนอาชีพที่เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจและนำแนวคิดทางทฤษฎีมาเป็นกรอบในการจัดกิจกรรมแนะแนวด้านอาชีพให้แก่นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาได้โดยประยุกต์การจัดกิจกรรมแนะแนวด้านอาชีพให้เหมาะสมกับนักเรียนให้มากที่สุด

การเปรียบเทียบการใช้รูปแบบกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

การศึกษาครั้งนี้เพื่อให้เห็นความชัดเจนของการใช้รูปแบบการแนะแนวอาชีพว่ามีประโยชน์ต่อนักเรียนและเพื่อเป็นแนวทางให้กับครูแนะแนวในการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแนะแนวด้านอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนได้เป็นอย่างดี จึงได้ประยุกต์รูปแบบการแนะแนวอาชีพขึ้น เพื่อทดลองใช้กับของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) เป็นเวลา 1 เทอม

ผลการวิเคราะห์คะแนนการใช้รูปแบบกิจกรรมแนะแนวอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) โดยใช้การแนะแนวอาชีพทั้ง 12 กิจกรรม ดังแสดงในตารางที่ 3 ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานรูปแบบกิจกรรมแนะแนวอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของ โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ทั้ง 12 กิจกรรม ของกลุ่มทดลอง (n=40)

ชื่อกิจกรรม	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง		
	\bar{x}	S.D	ระดับความคิดเห็น	\bar{x}	S.D	ระดับความคิดเห็น
1. โลกกว้างทางการศึกษาและอาชีพ	2.41	.08	น้อย	4.83	.39	มาก
2. อาชีพในยุคปัจจุบัน	2.00	.43	น้อย	4.91	.29	มาก
3. แนวทางสู่ความสำเร็จ	2.25	.75	น้อย	4.08	.72	มาก
4. อาชีพในฝัน	2.41	.79	น้อย	4.08	.90	มาก
5. ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ	1.91	.79	น้อย	4.25	.69	มาก
6. บุคคลที่ชื่นชอบในสาขาอาชีพต่างๆ	2.00	.01	น้อย	4.41	.75	มาก
7. Mind Map อาชีพที่สนใจ	1.75	.87	น้อย	3.83	.79	มาก
8. การสำรวจความสนใจทางอาชีพ	2.50	.17	น้อย	4.16	.83	มาก
9. การสำรวจทักษะทางอาชีพ	2.08	.90	น้อย	4.41	.72	มาก
10. การสำรวจบุคลิกภาพ	1.75	.75	น้อย	4.33	.79	มาก
11. การสำรวจการเห็นคุณค่าในตน	2.00	.74	น้อย	4.08	.78	มาก
12. การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ	1.83	.72	น้อย	4.75	.79	มาก
รวม	2.07	.84	น้อย	4.34	.79	มาก

จากตาราง 3 พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปกิจกรรมแนะแนวอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ทั้ง 12 กิจกรรม ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.08 อยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านรวมทุกกิจกรรมอยู่ในระดับน้อยทุกกิจกรรมและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านรวมทุกกิจกรรมอยู่ในระดับน้อยทุกกิจกรรม

พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมแนะแนวอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ทั้ง 12 กิจกรรม หลังการทดลองรวมทุกกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 อยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านรวมทุกกิจกรรมอยู่ในระดับมากทุกกิจกรรม

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมแนะแนวอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ทั้ง 12 กิจกรรม หลังการทดลองรวมทุก

กิจกรรมอยู่ในระดับมากกว่าก่อนการทดลอง เป็นเพราะนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในด้านการศึกษาและอาชีพมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบกิจกรรมแนะแนวอาชีพเป็นรูปแบบที่ดีโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นมีบรรยากาศในการเรียนการสอนแบบเป็นกันเองและยอมรับซึ่งกันและกันเกิดการใฝ่รู้และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกล้าเปิดเผยตัวเองและกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวนักเรียนนักเรียนสามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงตนเองและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและในอนาคตได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับมาลีจุกา (2544 : 116) กล่าวว่า การเรียนการสอนที่เกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการคิดคือเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูดและแสดงความคิดเห็นเพื่อส่งเสริมการคิดเป็นทำเป็นและแก้ปัญหาเป็นด้วยตนเองจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในด้านอาชีพได้เร็วมากขึ้น อีกทั้งในการจัดรูปแบบการแนะแนวอาชีพในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้

เทคนิคที่หลากหลายได้แก่การอภิปรายกลุ่มการอภิปรายแบบซีกถามทั้งชั้นกรณีตัวอย่างกรณีศึกษาบทบาทสมมติ เกมการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้นซึ่งสอดคล้องกับสรรเสริญหุ่นแสน (2547:136 – 137) กล่าวว่ารูปแบบกิจกรรมแนะแนวอาชีพสามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในด้านการศึกษาและสมรรถนะทางอาชีพได้มากเพราะเป็นเครื่องมือที่กระตุ้นให้นักเรียนคิดเป็นทำเป็นและแก้ปัญหาเป็นและมีการเตรียมความพร้อมในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพในอนาคตต่อไปได้ด้วยตนเอง

สรุป ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนมีเกี่ยวกับการใช้รูปแบบกิจกรรมแนะแนวอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ทั้ง 12 กิจกรรม หลังการทดลองรวมทุกกิจกรรมอยู่ในระดับมากกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเลือกใช้รูปแบบกิจกรรมแนะแนวอาชีพ เป็นรูปแบบที่ดี ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแนะแนวอาชีพให้กับนักเรียนได้

ข้อควรคำนึงถึงในการประยุกต์ใช้รูปแบบกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

พรเพชร โคตรสิงห์ (2542 : 38) ได้นำเสนอข้อควรคำนึงถึงในการเลือกกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ไว้ 10 ประการ ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นหลักในการประยุกต์ใช้กิจกรรมแนะแนวด้านอาชีพได้ ดังนี้

1. คำนึงถึงจุดประสงค์และผลของกิจกรรม
2. เลือกกิจกรรมที่ตนเองคุ้นเคยและง่ายต่อการใช้
3. เลือกกิจกรรมที่มีลักษณะของการพูดจา
4. เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับวุฒิภาวะของสมาชิก
5. เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับสถานที่
6. เลือกกิจกรรมที่สมาชิกส่วนใหญ่เข้าร่วมได้
7. เลือกกิจกรรมที่สมาชิกเต็มใจที่จะเข้าร่วมโดยไม่รู้สึกเหมือนถูกบังคับ

8. เลือกกิจกรรมที่ผู้นำกลุ่มมั่นใจว่าจะเกิดผลดี และสามารถควบคุมได้

9. เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับเวลาในการเข้ากลุ่ม

10. เลือกกิจกรรมที่ไม่ทำให้เกิดความรู้สึกไม่ดีต่อชื่อของกิจกรรม

เจียรนัย ทรงชัยกุล และจิตราจารี เนตรหิน (2545 : 140 – 142) ได้เสนอข้อคำนึงถึงของครูในการประยุกต์ใช้กิจกรรมแนะแนวด้านอาชีพและข้อควรคำนึงถึงของนักเรียนที่เป็นผู้รับบริการในการประยุกต์ใช้กิจกรรมแนะแนวด้านอาชีพไว้ดังนี้

ข้อควรคำนึงถึงของครูผู้ให้บริการในการประยุกต์ใช้กิจกรรมแนะแนวด้านอาชีพ

1. เลือกใช้กิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของผู้รับบริการ

2. เลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานที่

3. เลือกใช้ให้เหมาะสมกับเวลา

4. เลือกใช้ให้เหมาะสมกับรายบุคคลหรือรายกลุ่ม

5. สามารถนำผลจากการจัดกิจกรรมช่วยเหลือผู้รับบริการได้

6. มีการแปลผลหรือการตีความอย่างถูกต้อง

7. ไม่สร้างปัญหาหรือความทุกข์กังวลใจให้ผู้เกี่ยวข้อง

8. ไม่ขัดต่อนโยบายทุกระดับ

ข้อควรคำนึงถึงของนักเรียนผู้รับบริการในการประยุกต์ใช้กิจกรรมแนะแนวด้านอาชีพ

1. มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวด้านอาชีพอย่างถูกต้องชัดเจน

2. ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม

3. เป็นผู้มีความวิจรรณญาณรู้จักคิดวิเคราะห์

4. เป็นตัวของตนเองไม่คล้อยตามผู้อื่นโดยไม่มีเหตุผล

5. ให้ข้อมูลถูกต้องตามความเป็นจริง

6. พยายามค้นหาคำตอบจากการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวด้านอาชีพให้มาก

7. มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน

8. ฝึกฝนตนเองให้เกิดทักษะความชำนาญในการปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่าในการประยุกต์ใช้การแนะแนวด้านอาชีพนั้นจะต้องมีหลักในการประยุกต์ใช้ซึ่งปัจจุบันการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงทุกด้านทางด้านสังคม อาชีพที่มีความหลากหลายมากขึ้น จำเป็นต้องให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพ โอกาสก้าวหน้า หรือแม้แต่การรับรู้ถึงความสามารถของตนเอง ความชอบ ความสนใจ ความถนัด บุคลิกภาพ สวัสดิการ เงินเดือน

ซึ่งรูปแบบการแนะแนวด้านอาชีพสามารถให้ข้อมูลในการประกอบอาชีพอะไรได้บ้างและควรเลือกอาชีพอย่างไรให้เหมาะสมกับความถนัดความสนใจและสอดคล้องกับบุคลิกภาพของนักเรียนดังนั้นวิธีการที่จะ

ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของวิธีการเรียนให้ประสบความสำเร็จการวางแผนการศึกษาต่อ การตัดสินใจเลือกแผนการเรียน และการเลือกประกอบอาชีพในอนาคตของนักเรียนได้จำเป็นต้องจัดรูปแบบการแนะแนวด้านอาชีพในช่วงโมงแนะแนว หรือโดยการจัดรูปแบบการแนะแนวด้านอาชีพให้เหมาะสมกับวัยของเหมาะสมกับสถานที่เหมาะสมกับเวลาเหมาะสมกับรายบุคคลหรือรายกลุ่มนักเรียนต้องได้ทำกิจกรรมการเรียนด้วยตนเอง อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นฝึกการตัดสินใจและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ถ้านักเรียนทุกคนมีความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพก็จะทำให้เข้าใจและตัดสินใจเลือกศึกษาต่อตรงอาชีพที่ตนเองต้องการในอนาคตได้

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **คู่มือการจัดกิจกรรมแนะแนว**. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

----- (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

----- (2545). **คู่มือบริหารจัดการแนะแนว**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

----- (2545). **คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

----- (2545). **สาระสำคัญยุทธศาสตร์แผนพัฒนาการแนะแนวฉบับที่ 3 (2545 – 2549) และแนวทางการนำแผนสู่การปฏิบัติ**. ถ่ายเอกสาร.

----- (2545). **แนะแนวการศึกษาและอาชีพ** : นโยบายและแนวทางดำเนินงาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

----- (2555). **แนะแนวการศึกษาและอาชีพ** : นโยบายและแนวทางดำเนินงาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

คมเพชร ฉัตรสุกสกุล. (2545). **การแนะแนวเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

จตุพร ปักกระภา. (2544). **ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย**.

นวลศิริ เปาโลहित. (2530). **พัฒนาการทางอาชีพ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แสงจันทร์.

- ปกรณ วังสวัสดิ์. (2533). **ผลการใช้ชุดแนะแนวอาชีพที่มีต่อความสนใจในอาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจวบวิทยาลัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์**. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2531). **เอกสารประกอบการสอนแนะแนวทฤษฎีพัฒนาอาชีพ**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรเพชร โคตรสิงห์. (2542). **ประสบการณ์วิชาชีพการแนะแนว**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พล แสงสว่าง. (2529). **อาชีพศึกษาและแนะแนวอาชีพ**. บัดตานี : โครงการผลิตตำรา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.
- ศิริลักษณ์ วัฒนศิริ. (2545). **การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวด้านอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญญาวรคุณกรุงเทพมหานคร**. ปรินญาณินพนธ์กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรจิต วรรณรักษ์. (2540). **ผลของการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดพุทธบูชาเขตราชบุรีบูรณะกรุงเทพมหานคร**. ปรินญาณินพนธ์กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Ginzberg, Eli. (1951). "Occupational Choices" An Approach to a General Theory. New York : Columbia University Press.
- Herman J. Peters & James C. Hanson. (1971). *Vocational Guidance and Career Development*. 481 p.
- Herr, E.L. and H.C. Stantly. (1979). *Careers Guidance through the Life Span*. Boston : Little Brown, Inc.
- Holland, J.L. (1973). *Making Vocational Choices : A Theory of Career* Englewood Cliffs. New Jersey : Prentice – Hall, Inc.
- Super, D.E. (1957). *The Psychology of Careers*. New York : Harper and Brother Co. Turk, Gayla Claire. (1985, February). "Development of the Music Listening Strategy Tempo : Computer Assisted Instruction in Music Listening", *Dissertation Abstracts International*. 45 (8) : 2436 – A.